

Valtion ja kuntien elinkeinotoiminta on lisääntynyt – läpinäkyvyyttä markkinoilla lisättävä

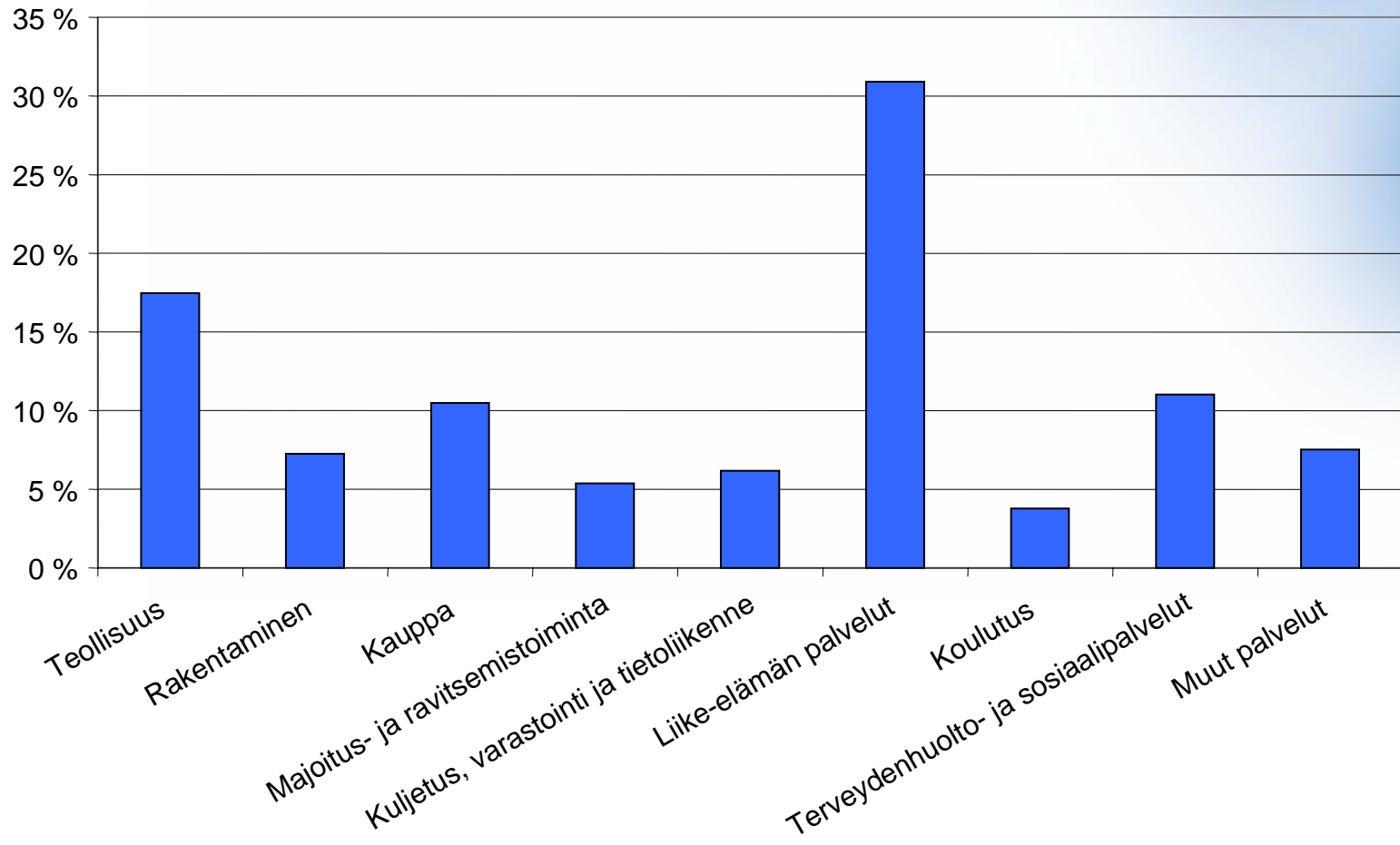
Tiedotustilaisuus Suomen Yrittäjissä 6.6.2007

Julkisen sektorin elinkeinotoiminta

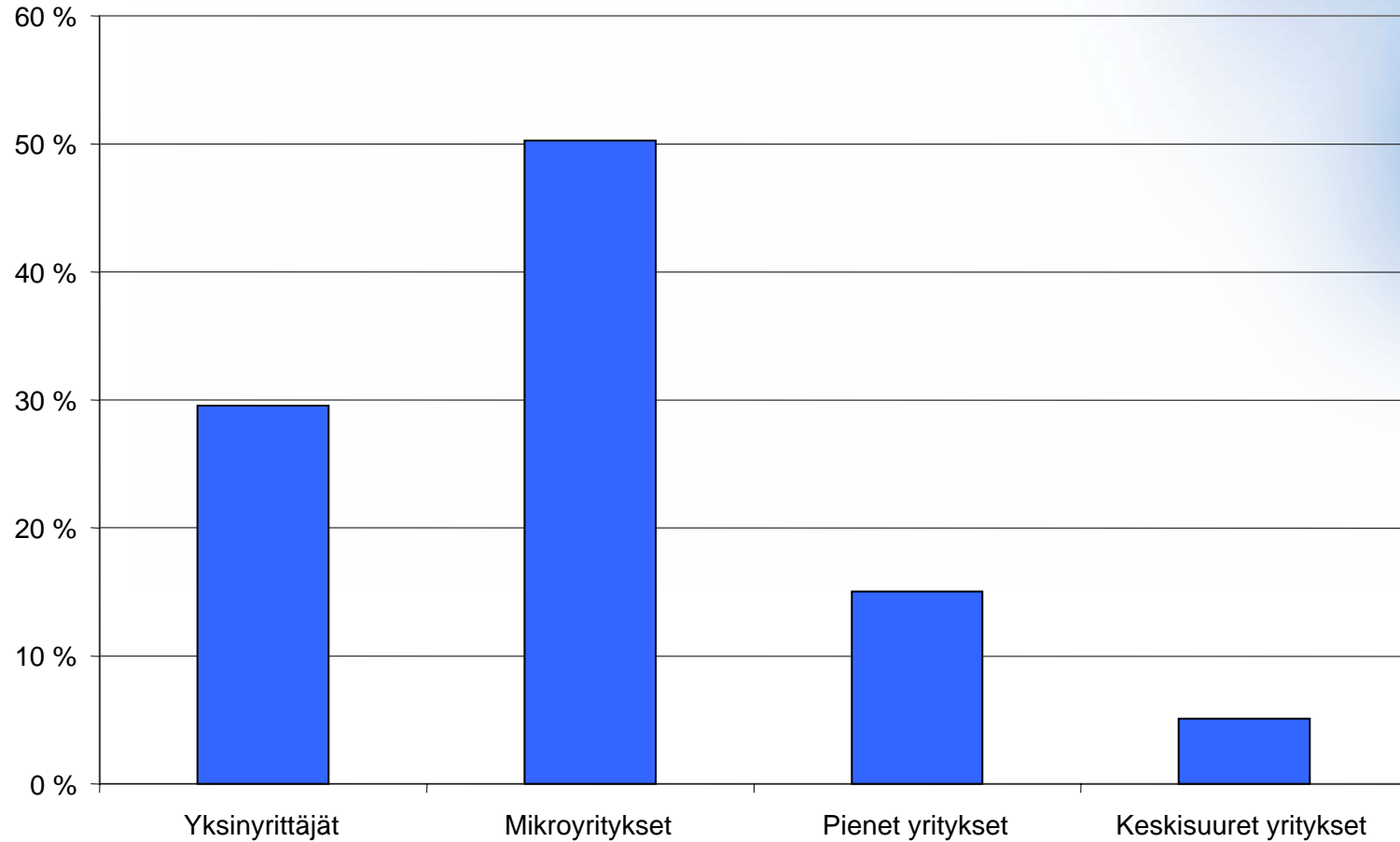
Kyselyn tausta

- Valtion ja kuntien järjestämisvastuulla on runsaasti tehtäviä, jotka kansalaisten ja yritysten näkökulmasta ovat tärkeitä.
- Nämä palvelut katetaan verovaroilla, julkisilla maksuilla tai palveluiden myynnistä saatavilla hinnoilla.
- Osa julkisten palvelujen tuotannosta tapahtuu elinkeinotoiminnan muodossa. Tunnusmerkkejä ovat toiminnan vastikkeellisuus, ammattimaisuus, jatkuvuus, markkinaehtoinen toimintatapa yleensä sekä se, että elinkeinotoimintaa harjoitetaan kiinteästä toimipaikasta käsin.
- Eräiden palvelujen osalta julkinen ja yksityinen sektori toimivat avoimessa kilpailutilanteessa. Joiltakin osin palvelumarkkinoita on avattu. Löytyy kuitenkin myös toimialoja, jotka ovat käytännöllisesti katsoen suljettuja yksityisiltä yrityksiltä.
- Julkisen elinkeinotoiminnan harjoittajina voivat olla osakeyhtiöt, liikelaitokset, kuntayhtymät, oppilaitokset ja erilaiset virastot.
- Erityisesti pienyritysten kannalta ongelma on se, että julkisen sektorin orgaaneilla on eriarvoinen ja usein ylivoimainen asema markkinoilla.
- Suomen Yrittäjät halusi selvittää, mitä julkisomisteisista yrityksistä, liikelaitoksista tai muista toimijoista jäsenyritykset pitävät kilpailijoinaan, ja millaisia kilpailuhaittoja näiden toiminnasta yrityksille aiheutuu.

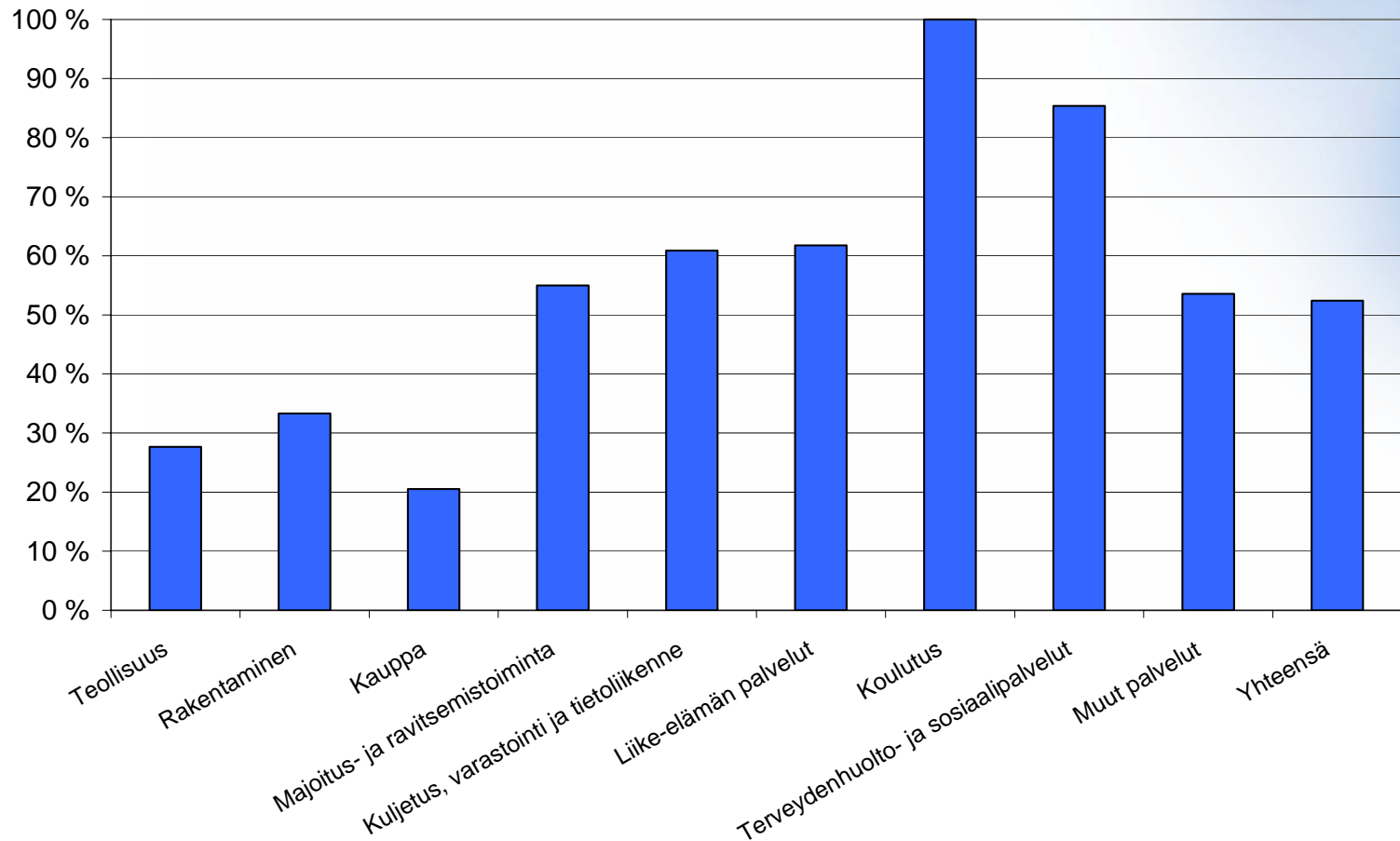
Vastaajat toimialoittain

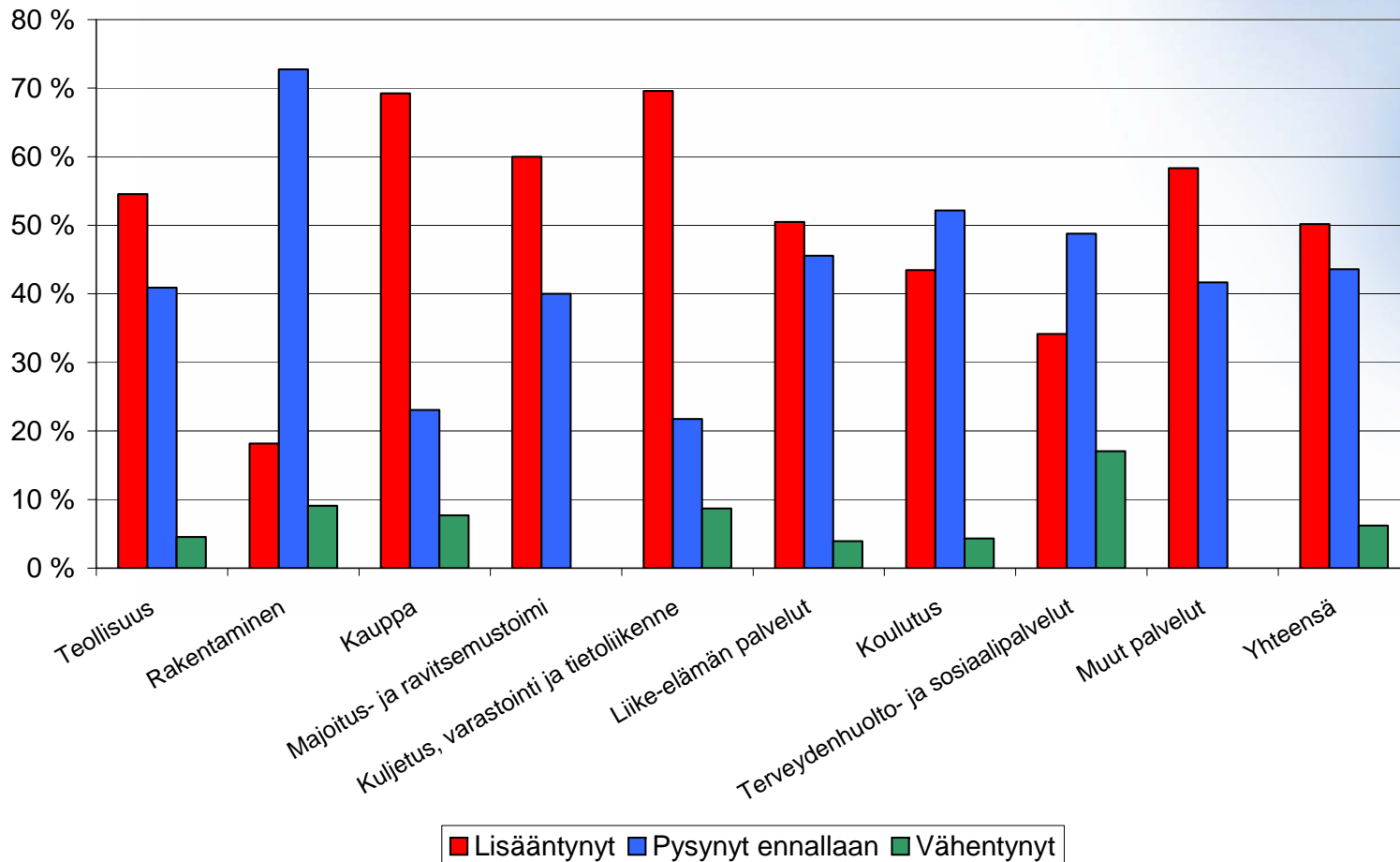
Vastaajat henkilöstön mukaan

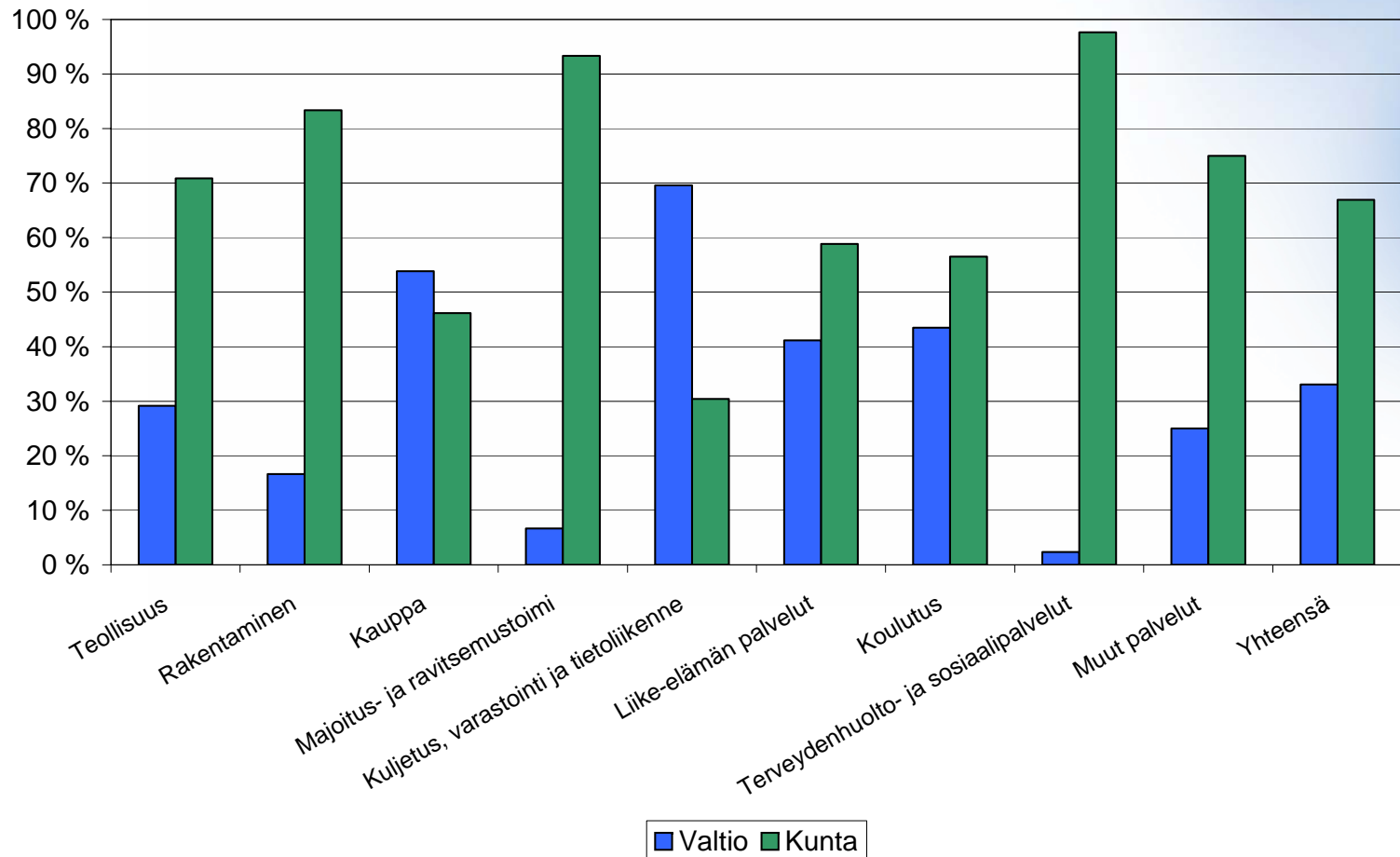
Julkisia kilpailijoita nimenneiden osuus vastaajista toimialoittain

Julkisen toimijan elinkeinotoiminnan muutos viimeisen kolmen vuoden aikana

Julkisessa kilpailijassa määräysvallan omaava tah

Esimerkkejä kilpailijoista sekä kilpailevista tuotteista ja palveluista (A)

Toimiala	Esim. julkisen sektorin toimijoista	Esim. kilpailevista tuotteista/palveluista
Teollisuus	ammattikoulut Edita vankilat vesi- ja energialaitokset sairaanhoitopiirit jätehuoltoyhtiöt kaupunkien pesulat	työturvallisuuskortti, tulityökorttikoulutus opetusohjelmien painaminen, oppaat lavat laiteasennukset ortopediset apuvälineet, hammasproteesit kuljetus, käsittely vaatteiden huolto ja vuokraus
Rakentaminen	kuntien tekniset toimet Destia	rakennuspalvelut, maanrakennus maanrakennus ja väylähuolto
Kauppa	Suomen Posti sairaanhoitopiirit poliisilaitokset TeliaSonera	autojen huolto, vuokraus lääkejakelu kuvaus matkapuhelinliittymien myynti
Majoitus- ja ravitsemustointa	kunnat ravintolaoppilaitokset	viihdeuimalat, lounasruokailut, leirintä ruokapalvelut, tilaukset, juhlapalvelut

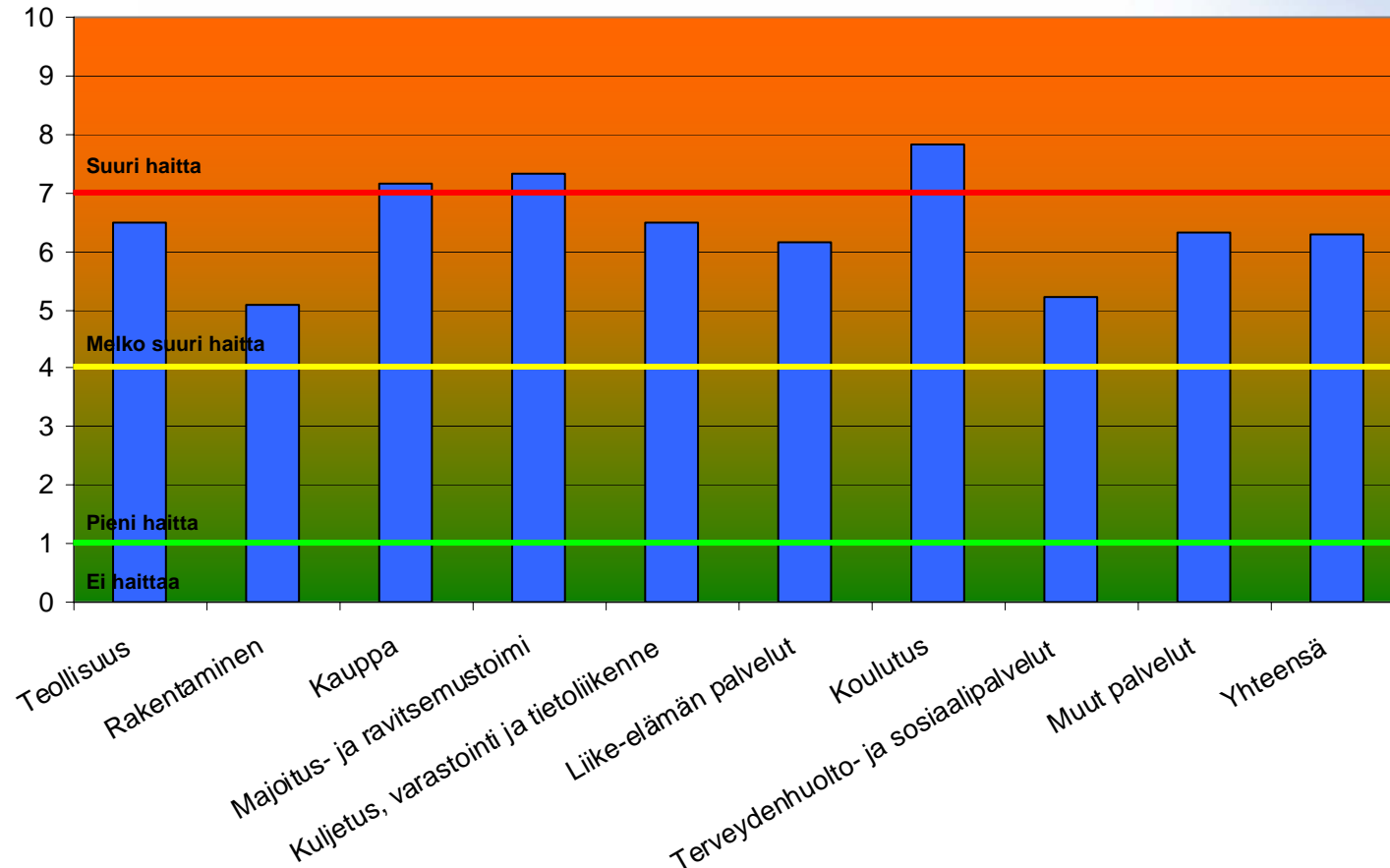
Esimerkkejä kilpailijoista sekä kilpailevista tuotteista ja palveluista (B)

Toimiala	Esim. julkisen sektorin toimijoista	Esim. kilpailevista tuotteista/palveluista
Kiinteistö, vuokraus ja tutkimuspalvelut; liike-elämän palvelut	kuntien tekniset toimet	kiinteistö- ja viherpalvelut, suunnittelupalvelut
	vuokrayhtiöt	kiinteistöpalvelut, vuokrauspalvelut
	vesi- ja energiayhtiöt	kiinteistöpalvelut
	kuntien kulttuuritoimi	esitykset, tapahtumat
	kuntien atk-osastot ja tietoyhtiöt	atk-palvelut, it-konsultointi
	kunnat	talous- ja henkilöstöhallinto
	VTT	kehitystyö, T&K-palvelut, konsultointi
	työvoimatoimistot	henkilöstöpalvelut, vuokratyövoimavälitys
	oppilaitokset	koulutus, konsultointi, tutkimus, hallinto
	TE-keskukset	koulutus- ja neuvontapalvelut, konsultointi
	oikeusaputoimistot	oikeudelliset palvelut
	kuntien rahatoimistot	tilitoimistopalvelut
	Destia	suunnittelupalvelut
	kunnat/kuntayhtymät	laboratoriopalvelut
	pelastuslaitokset	pelastussuunnitelmat ja -koulutus
kuntien huoltoyhtiöt	siivous, kiinteistönhuolto	
kuntien kotipalvelut	kotiapu, siivous	
Suomen Posti	postipalvelut	

Esimerkkejä kilpailijoista sekä kilpailevista tuotteista ja palveluista (C)

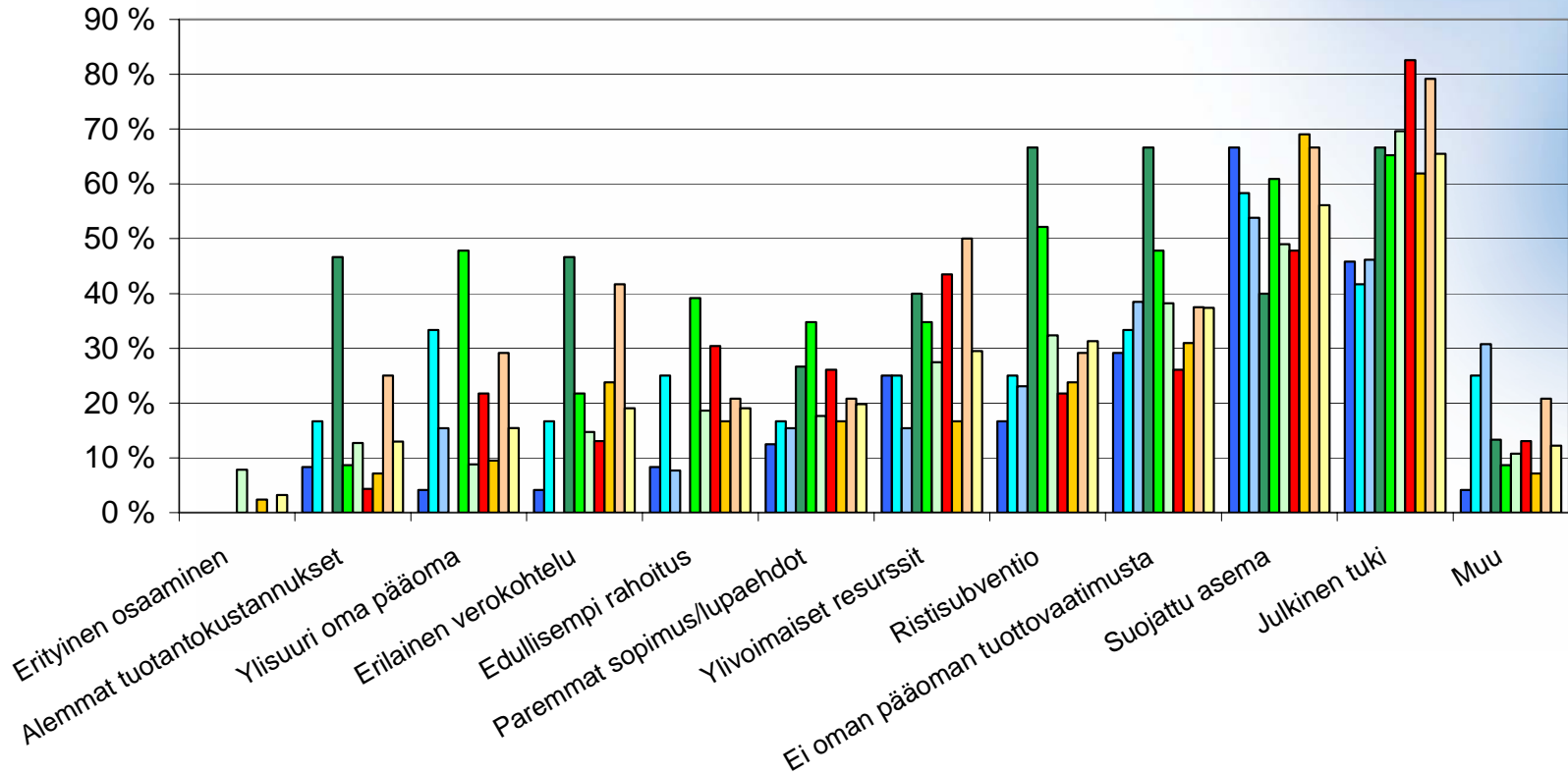
Toimiala	Esim. julkisen sektorin toimijoista	Esim. kilpailevista tuotteista/palveluista
Kuljetus, varastointi jaa tietoliikenne	Destia Suomen Posti VR kunnat	tiehuolto ja -kunnossapito kuljetuspalvelut kuljetuspalvelut kotipalvelut, tiehuolto, telepalvelut
Koulutus	oppilaitokset kuntien päivähoito kuntien palvelukeskukset	koulutus, liikenneopetus, kurssit, valmennus päivähoito, kerhot kädentaitokurssit, askartelunohjaus
Terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut	kunnat ja kuntayhtymät	hoidot, kuntoutus, terapiat, työterveyshuolto, vastaanottopalvelut, vammaispalvelut, palveluasuminen, kotipalvelut, ruokahuolto, lasten sijaishuolto, henkilökohtainen avustus, sairaankuljetus, tutkimus- ja laboratoriopalvelut

Julkisen kilpailijan aiheuttama kilpailun haitta-aste keskimäärin

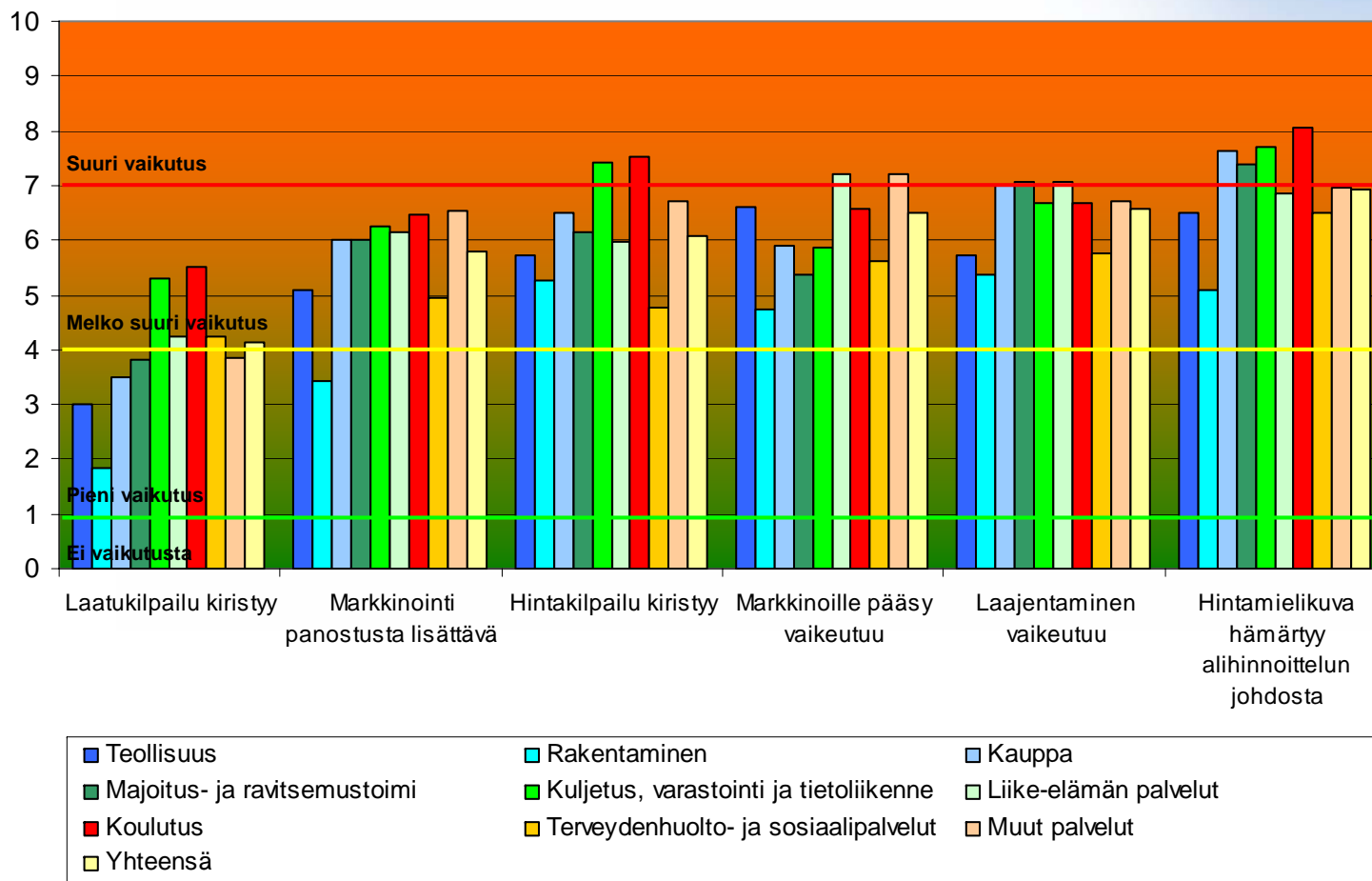
Keskivertomaaritus toimialoittain. Arvioitu asteikolla: 0 = ei haittaa, 1 = pieni haitta, ..., 10 = suuri haitta

Mihin julkisen toimijan kilpailuetu perustuu pääasiassa?

- Teollisuus
- Rakentaminen
- Kauppa
- Majoitus- ja ravitsemustoimi
- Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne
- Liike-elämän palvelut
- Koulutus
- Terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut
- Muut palvelut
- Yhteensä

Miten julkisen toimijan toiminta vaikuttaa yritystoimintaan?

Keskiarvo toimialoittain. Arvioitu asteikolla: 0 = ei vaikutusta, 1 = pieni vaikutus, ..., 10 = suuri vaikutus

Johtopäätökset

- Julkisen sektorin elinkeinotoiminta lisääntymässä
- Kuntien kilpaileva toiminta selvästi suurempi kuin valtion
- Kilpailun haitta-aste päätoimialoilla ”melko suuri haitta” tai ”suuri haitta”
- Julkisen sektorin kilpailuetu perustuu pääasiassa julkisiin tukiin, ristisubventioihin ja suojattuun asemaan yleensä.
- Kilpailuhaitta näyttäytyy pääasiassa tuotteiden ja palveluiden hintamielikuvan hämärtymisenä, kilpailun kiristymisenä ja markkinoille pääsyn vaikeutumisenä.

SY:n näkemys

- Julkisen sektorin ei tule laajentua markkinoille, joilla on jo kilpailtua toimintaa.
- Valtion ja kuntien interventiot ”väärillä markkinoilla” aiheuttavat tehottomuutta yhteiskunnassa.
- Julkisen sektorin tehtävänä on huolehtia siitä, että sen järjestämisvastuulla olevat palvelut tuotetaan monipuolisesti, laadukkaasti ja tehokkaasti – palvelutuottajana sille jää markkinapuutteiden täydentäjän rooli.
- Julkisen sektorin toimijoilla ei saa olla julkiseen omistukseen liittyvää kilpailuetua tuottajana toimiessaan.
- Kaikkien palvelutuottajien on oltava tasavertaisessa asemassa toisiinsa nähden.